

Gerd Tinglöf Engström, Viktor Månsson och Monika Hjorthén.

Psykologin tar allt större plats på vårdcentralen:

”Vi ser stora möjligheter att förbättra vården för dessa barn”

Allt fler barn och unga söker hjälp för psykisk ohälsa. Vårdcentralerna vid Brommaplan och Traneberg är två av hittills 27 mottagningar i Stockholm som beviljats tilläggsuppdraget att bedriva första linjens psykiatri för barn och unga. Viktor Månsson är en av psykologerna som anställts för uppdraget.

TEXT: HELENE LUMHOLDT FOTO: ULRICA ZWENGER

Vårdcentralerna vid Brommaplan och Traneberg i Stockholm samarbetar sedan tidigare och har ett gemensamt psykosocialt team. Därför ansökte de och fick gemensamt det tilläggsuppdrag som lagts ut av beställarenheten inom Stockholms läns landsting.

Tilläggsuppdraget innebär att vårdcentralen ska fungera som ”första linjen för barn och ungdomar med symptom på psykisk ohälsa och som riskerar att utveckla psykisk sjukdom”. I Stockholm har det ansvaret tidigare legat på psykiatrin, men nu ska ansvaret för första linjen vara primärvårdens.

– Vi var snabba att ansöka om tilläggs-

uppdraget och med att komplettera vår stab med psykologkompetens, berättar Gerd Tinglöf Engström, verksamhetschef på Brommaplans vårdcentral, och fortsätter:

– Psykologkompetens fanns med i kravspecifikationen, liksom att det krävdes två års dokumenterad erfarenhet av att som psykolog praktiskt ha ar-

Vid mötet med patienten på vårdcentralen görs en klinisk intervju och en skattnig. Psykologiska test görs vid behov.

betat med barn och ungdomar. Och det skulle inte bara vara en person med rätt kompetens. Det skulle vara rätt person också.

Det blev det. Psykolog Nina Wide anställdes på Tranebergs vårdcentral, och Viktor Månsson på Brommaplans vårdcentral. Gerd Tinglöf Engström betonar vikten av att de som rekryterar psykologer har kunskap om professionen.

– Kompetensen hos verksamhetschefer vad gäller rekrytering av psykologer varierar inom primärvård. Vi är mer vana att rekrytera läkare och sjuksköterskor. Då vet vi vilka krav och vilka frågor som ska ställas, men vi är mindre bevandrade i psykologi, känner inte till vilka olika utbildningar och grenar som finns, säger hon.

Gerd Tinglöf Engström, verksamhetschef på Brommaplans vårdcentral.

Själv hade hon hjälp i processen av att tidigare ha arbetat tillsammans med psykologer. Hon och Monika Hjorthén, verksamhetschef vid Tranebergs vårdcentral, var ense om att de psykologer som anställdes skulle involveras i utformandet av det nya uppdraget från allra första början. Därför var de noga med att höra sig för hos de intervjuade om de hade egna idéer om hur verksamheten skulle drivas.

Viktor Månsson minns att det var en ”annorlunda och intressant intervju-situation”:

– I vanliga fall när man söker ett jobb presenteras man inför en mall och ska visa hur bra man kan passa in i den. Här var det tvärtom. De frågade hur jag tänkte, hur jag ville göra, vad jag såg framför mig. Här fick jag möjligheten att vara experten på behandling. Det var en fantastisk känsla, berättar Viktor Månsson.

”Vi var snabba att ansöka om tilläggsuppdraget och att komplettera vår stab med psykologkompetens”

Och lika fantastiskt har det fortsatt att vara. Läkarna och sjuksköterskorna är nyfikna och tar tacksamt till sig av de kunskaper han förmedlar.

– När jag sagt saker tidigare på andra arbetsplatser så har jag mötts av:

”Ja, det var intressant”, men sedan har det inte blivit mer med det. När jag säger något här så lyssnar de, skriver ner och utformar riktlinjer utifrån det. Det känns härligt att bli så respekterad för sitt kunnande, säger Viktor Månsson.

I uppbyggnadsskedet har mycket av arbetet bestått av att forma organisatoriska rutiner.

– Så här i början är mycket arbete inriktat på samverkan. Både inom vårdcentralen och utanför. Jag har besökt ungdomsmottagningar, Bup, elevhälsan och socialtjänsten för att bekanta mig och bli ett ansikte för dem. Min förhoppning är att vi ska få till en riktig samverkan mellan alla olika verksamheter, säger han.

Under sina sju år som färdig psykolog har Viktor Månsson hunnit arbeta inom vuxenpsykiatri, med forskning och inom Bup. Att arbeta med barn och

unga ger honom en extra tillfredsställelse.

– Jag tycker om att psykologin får ta så stor plats i arbetet med barn. Det finns så mycket att göra och om jag ger dem ett redskap att hantera sin ångest

”Jag tycker om att psykologin får ta så stor plats i arbetet med barn. Det finns så mycket att göra”

när de är tio år, kanske de har ett fungerande verktyg att ta till när de får ångest som vuxna också.

Han gillar korta insatser och konstaterar att det mesta händer vid de första mötena. När Viktor Månsson träffar sin patient på vårdcentralen första gången innehåller alltid mötet en klinisk intervju och en skattning.

– Mycket handlar om att sortera rätt: Är det här någon som jag ska remittera vidare eller ska jag behandla själv? Jag använder specifika frågeformulär. Många ungdomar upplever det som lugnande och trösterikt att deras jobbiga symtom redan finns beskrivna i ett formulär.

Skattningen kan också ge Viktor Månsson mer och annan information än det som kommer fram direkt i samtalet.

– Om jag intervjuar en fjortonårig kille tillsammans med en förälder kan-

ske han lämnar helt andra svar i samtalet än de jag sedan ser på skattningen. I samtalet kanske han underskattar problemet för att inte oroa föräldern. Det ger värdefull information för min bedömning. Dessutom signalerar de specifika formulären en viss professionalitet, tycker han.

Även om han beklagar tendensen inom vården att utreda för mycket, att samla uppgifter som aldrig kommer till användning, ser han att den statistik han själv samlar in innehåller intressant och användbar information.

– Genom den kan jag göra jämförelser både med andra patienter och med

hur det varit för patienten tidigare. Dessutom gör sessionsskattningarna patienten medveten om sitt eget mående. Också det en god förutsättning för en lyckad behandling.

För att boka en tid hos psykolog Viktor Månsson behövs inga remisser, ett telefonsamtal räcker.

– Högsta möjliga tillgänglighet är mitt mantra. Min kalender är öppen. Det är bara att ringa och boka en tid inom en till två veckor. Min förhoppning är att vi så småningom blir ett helt team som arbetar tillsammans kring barn och ungdom, säger Viktor Månsson. ●

Psykolog Viktor Månsson.

FAKTA

Tilläggsuppdraget för första linjen vid psykisk ohälsa för barn och ungdom

■ Sedan 2014 har vårdcentraler och barn- och ungdomsmedicinska mottagningar inom Stockholms läns landsting möjlighet att söka om

tilläggsuppdraget att bedriva första linjens psykiatri för barn och unga 0-17 år.

Uppdraget omfattar inte barn och unga som behöver annan specialiserad vårdverksamhets kompetens och resurser.

Uppdraget omfattar inte heller insatser som täcks av annan huvudmans ansvar.

■ Hittills har 27 mottagningar beviljats uppdraget, som förlängs med automatik ett år i taget. Ett av kraven för att få ansökan godkänd är att verksamheten har en psykolog anställd med minst två års dokumenterad erfarenhet av arbete med barn och unga.

Enligt Hälso- och sjukvårdsförvaltningen väntas

fler verksamheter starta under 2015.

■ Uppföljningen kommer bland annat att ske genom analys och kontroll av inrapporterade verksamhetsdata, statistiska underlag, kvalitetsutfall, uppföljningsmöten och väntetider.

Läs mer på:
www.vardgivarguiden.se